

Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Προγραμμάτων ΕΤΠΑ & ΤΣ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2022

Σύνοψη Προγράμματος «ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ» 2021-2027

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΤΠΑ & ΤΣ

1. Γενικά στοιχεία

Το Πρόγραμμα «ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ» αποτελεί το Τομεακό Πρόγραμμα του ΕΣΠΑ 2021-2027 για την υλοποίηση του επιχειρησιακού σχεδιασμού των αρμοδίων Υπουργείων πολιτικής (Υπουργείο Υποδομών & Μεταφορών (ΥΠΥΜΕ) και Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (ΥΝΑΝΠ)), με στόχο την υλοποίηση της αναπτυξιακής στρατηγικής στον Τομέα των Μεταφορών για την Προγραμματική Περίοδο (ΠΠ) 2021-2027. Έχει διαμορφωθεί λαμβάνοντας υπόψη:

- ✓ το εγκεκριμένο ΕΣΣΜ και την Περιφερειακή Εξειδίκευσή του
- ✓ την εγκεκριμένη Εθνική Στρατηγική για την Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική στο Νησιωτικό Χώρο
- ✓ το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Οδική Ασφάλεια
- ✓ το εγκεκριμένο ΕΣΠΑ 2021-2027

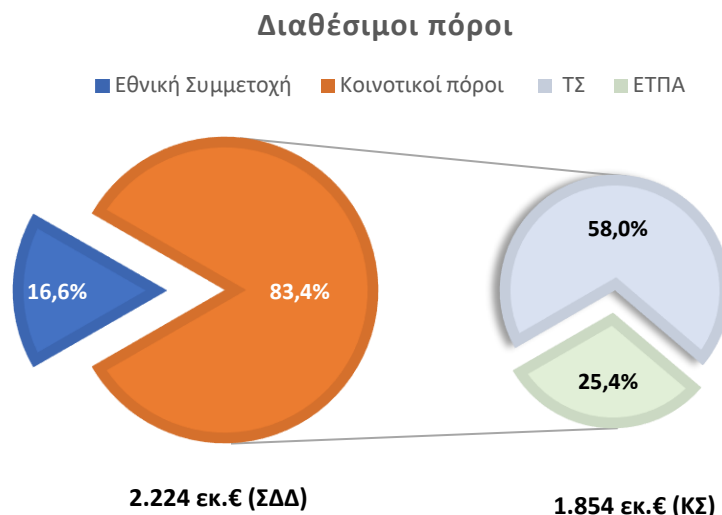
Οι **στρατηγικοί Στόχοι του** είναι οι ακόλουθοι:

- Α)** Ανάπτυξη – αναβάθμιση των βιώσιμων αστικών μέσων μεταφοράς
- Β)** Προώθηση της ολοκλήρωσης των υποδομών του κεντρικού ΔΕΔ-Μ και κατασκευή/αναβάθμιση του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ
- Γ)** Προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών
- Δ)** Διασφάλιση της προσβασιμότητάς και ενίσχυση της συνδεσιμότητας των νησιών
- Ε)** Βελτίωση της ασφάλειας μεταφορών

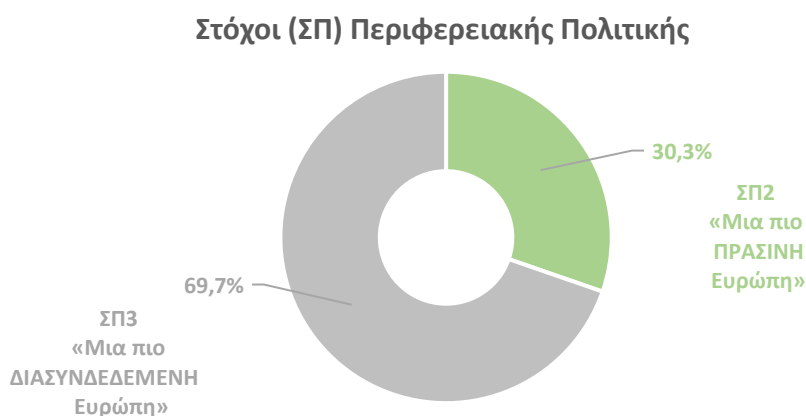
2. Διαθέσιμοι πόροι

Το Πρόγραμμα χρηματοδοτείται με **Κοινοτική Συμμετοχή** ύψους **1.854 εκ. €**, εκ των οποίων 1.289 εκ. € από το ΤΣ και 565 εκ.€ από το ΕΤΠΑ. Η αναλογούσα **Εθνική Συμμετοχή** είναι **370 εκ. €**. Η **συνολική ΣΔΔ** (Συγχρηματοδοτούμενη Δημόσια Δαπάνη) του Προγράμματος ανέρχεται σε **2.224.εκ €**. Η συνολική αποτύπωση των ανωτέρω (ανά Συμμετοχή και Ταμείο) αποδίδεται ποσοστιαία στο διάγραμμα που ακολουθεί :

Σύνοψη Προγράμματος «ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ» 2021-2027

Επιπλέον, οι διαθέσιμοι πόροι στο Πρόγραμμα αξιοποιούνται για παρεμβάσεις που υπηρετούν δύο από τους πέντε Στόχους (ΣΠ) της Περιφερειακής Πολιτικής της Ένωσης: **ΣΠ2 «Μια πιο πράσινη Ευρώπη»**, **ΣΠ3 «Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη»**. Η κατανομή τους αποτυπώνεται στο διάγραμμα που ακολουθεί:

Κατά τη διαμόρφωση του περιεχομένου του αξιοποιούνται στοχευμένα για νέα ώριμα ή πιλοτικά έργα βιώσιμων αστικών μεταφορών. Συμπληρωματικά, σημαντικό μέρος των διαθέσιμων πόρων του ΣΠ3 (46%) επιλέγεται να αξιοποιηθεί στοχευμένα για Πράσινες Μεταφορές λαμβάνοντας, επίσης, υπόψη τις ιεραρχημένες ανάγκες της χώρας για την ολοκλήρωση σημαντικών οδικών έργων.

3. Κύριες επιλογές κατά την κατάρτιση του Προγράμματος

- ✓ **Προτεραιότητα στις Πράσινες Μεταφορές, με διάθεση του 64% των πόρων του Προγράμματος (1.423,4 εκ € ΣΔΔ) σε επενδύσεις για :**
 - ✚ βιώσιμες πράσινες αστικές μεταφορές σε μητροπολιτικές και περιφερειακές πόλεις (ΣΠ2) (34,1%)

Σύνοψη Προγράμματος «ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ» 2021-2027

- ✚ ανάπτυξη / βελτίωση του σιδηροδρομικού δικτύου: προαστιακός, σιδηροδρομικό ΔΕΔ-Μ, σιδηροδρομικές πολυτροπικές συνδέσεις (ΣΠ3) (21,8%)
- ✚ θαλάσσιες μεταφορές με χρήση “πράσινων” πλοίων για διασφάλιση νησιωτικής συνδεσιμότητας και διασυνδεσιμότητας (ΣΠ3) (8,1%)
- ✓ **Σημαντική συμβολή στην αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής** με την αξιοποίηση του **58,42% των πόρων του** σε κατάλληλες παρεμβάσεις
- ✓ **Το 34,94%** των πόρων του Προγράμματος (777,1 εκ. € ΣΔΔ) **αξιοποιείται για έργα οδικών μεταφορών και ασφάλειας μεταφορών**. Οι επενδύσεις αφορούν σε:
 - ✚ ολοκλήρωση / ανάπτυξη σημαντικών αξόνων του κύριου και του αναλυτικού ΔΟΔ της ηπειρωτικής χώρας, συμπεριλαμβανομένων διασυνοριακών συνδέσεων (ΣΠ3) (13,4%)
 - ✚ κατασκευή κρίσιμων ελλειπόντων τμημάτων του ΔΟΔ σε νησιωτικές Περιφέρειες όπου δεν υπάρχει ανάπτυξη σιδηροδρομικού δικτύου (ΣΠ3) (12,6%)
 - ✚ βελτίωση της διασύνδεσης του ΔΟΔ και της πολυτροπικότητάς του (ΣΠ3) (1,6%)
 - ✚ βελτίωση της ασφάλειας μεταφορών (οδική, ναυσιπλοΐας και αεροναυτιλίας) (ΣΠ3) (7,3%)
- ✓ Υλοποίηση **5 έργων Στρατηγικής Σημασίας**:
 - ✚ Κατασκευή Γραμμής 4 του Μετρό Αθήνας
 - ✚ Αναβάθμιση/αναδιάρθρωση δικτύου και ανάπτυξη στόλων λεωφορείων μηδενικών εκπομπών στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη
 - ✚ Ολοκλήρωση κατασκευής Νέας Διπλής Σιδηροδρομικής Γραμμής ΑΘΗΝΑΣ (ΣΚΑ) - ΠΑΤΡΑΣ στο τμήμα ΡΟΔΟΔΑΦΝΗ – ΡΙΟ
 - ✚ Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης (ΒΟΑΚ): τμήμα ΧΑΝΙΑ-ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ
 - ✚ Επέκταση, Αναβάθμιση και Εκσυγχρονισμός του Εθνικού Συστήματος VTMIS
- ✓ **Νέα πιλοτική δράση** για την αναβάθμιση του συστήματος οδικών αστικών μεταφορών και την **προμήθεια ηλεκτρικών λεωφορείων σε Περιφερειακούς ΟΤΑ**, σε συνδυασμό με σχετική αναδιάρθρωση του θεσμικού πλαισίου αρμοδιότητας ΥΠΥΜΕ.
- ✓ **Στοχευμένες παρεμβάσεις Οδικής Ασφάλειας** βάσει του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου για την Οδική Ασφάλεια
- ✓ **Επίτευξη συνεργειών και συμπληρωματικότητας** με τα έργα Μεταφορών που συγχρηματοδοτούνται από τον Μηχανισμό Connecting Europe Facility (CEF 2), το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF) και άλλα ΕΠ/ΠΕΠ του ΕΣΠΑ 2021-2027.

4. Δομή του Προγράμματος «ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ»

Οι Προτεραιότητες του Προγράμματος, όπως έχει διαμορφωθεί σύμφωνα με τους διαθέσιμους πόρους, παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Σύνοψη Προγράμματος «ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ» 2021-2027

Προτεραιότητα	Ταμείο	ΣΠ	Ειδικός Στόχος	Διαθέσιμοι πόροι (ΣΔΔ)	Παρεμβάσεις
01 Βιώσιμες αστικές μεταφορές σταθερής τροχιάς	Ταμείο Συνοχής	2	2 viii	501.915.518	Περαιτέρω ανάπτυξη των φιλοπεριβαλλοντικών μέσων αστικής μεταφοράς σταθερής τροχιάς στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας (Αθήνα και Θεσσαλονίκη) προς εξυπηρέτηση σημαντικού μέρους του εξυπηρετούμενου πληθυσμού, όπως: <ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη νέας Γραμμής 4 του Μετρό Αθήνας • Επεκτάσεις των γραμμών του Μετρό Αθήνας και Θεσσαλονίκης
02 Βιώσιμες αστικές μεταφορές (εκτός μέσων σταθερής τροχιάς)	Ταμείο Συνοχής	2	2 viii	256.000.000	Αναβάθμιση συστήματος οδικών αστικών μεταφορών, που περιλαμβάνει και την προμήθεια ηλεκτροκινούμενων λεωφορείων μηδενικών ρύπων σε: <ul style="list-style-type: none"> • Αθήνα και Θεσσαλονίκη, και • Πιλοτική δράση σε σημαντικούς Δήμους της Περιφέρειας με ηλεκτροκίνητα οχήματα. <p><i>Παρεμβάσεις σε συνέργεια με το RRF</i></p>
03 Ανάπτυξη υπεραστικού / προαστιακού σιδηροδρομικού δικτύου	ΕΤΠΑ	3	3 i 3 ii	87.100.000	Αναβάθμιση / αξιοποίηση του σιδηροδρομικού δικτύου για την χρήση του ως υπεραστικού / προαστιακού δικτύου σε περιφερειακό επίπεδο. <p><i>Παρεμβάσεις σε συνέργεια με το CEF II και το RRF</i></p>
04 Ολοκλήρωση / αναβάθμιση του κεντρικού σιδηροδρομικού ΔΕΔ-Μ	Ταμείο Συνοχής	3	3 i	239.879.126	Ολοκλήρωση του κεντρικού (core) σιδηροδρομικού άξονα ΠΑΘΕ/Π, ως βασικού, αξιόπιστου, σύγχρονου και διαλειτουργικού δικτύου του εθνικού συστήματος μεταφορών. <p><i>Παρεμβάσεις σε συνέργεια με το CEF II</i></p>
05 Κατασκευή κρίσιμων ελλειπόντων τμημάτων οδικού ΔΕΔ-Μ	Ταμείο Συνοχής	3	3 i	411.300.000	Κατασκευή / ολοκλήρωση επιλεγμένων σημαντικών τμημάτων του οδικού ΔΕΔ-Μ που ενισχύουν τη «συνεκτικότητα» του οδικού ΔΕΔ-Μ (διασύνδεση κεντρικού /αναλυτικού ΔΟΔ) και ολοκληρώνουν τις διασυννοριακές συνδέσεις, όπως: <ul style="list-style-type: none"> • Κατασκευή ΒΟΑΚ στο τμήμα Χανιά – Χερσόνησος <p><i>(Παρέμβαση σε συνέργεια με το RRF)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ολοκλήρωση αυτ/μου Πάτρα – Πύργος • Κατασκευή ελλείποντος τμήματος κεντρικού ΔΟΔ «Ιωάννινα- Κακαβιά»
06 Κατασκευή / Αναβάθμιση περιφερειακών τμημάτων	ΕΤΠΑ	3	3 i 3 ii	241.696.359	<ul style="list-style-type: none"> • Κατασκευή / Αναβάθμιση επιλεγμένων περιφερειακών τμημάτων του αναλυτικού ΔΟΔ.

Σύνοψη Προγράμματος «ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ» 2021-2027

Προτεραιότητα	Ταμείο	ΣΠ	Ειδικός Στόχος	Διαθέσιμοι πόροι (ΣΔΔ)	Παρεμβάσεις
αναλυτικού οδικού ΔΕΔ-Μ και συνδέσεων - Οδική ασφάλεια					<ul style="list-style-type: none"> Συνδέσεις του περιφερειακού οδικού δικτύου με τα ΔΕΔ-Μ. Υλοποίηση εστιασμένων παρεμβάσεων υψηλής αποδοτικότητας για τη βελτίωση των επιπέδων οδικής ασφάλειας. <p><i>Παρεμβάσεις σε συνέργεια με RRF</i></p>
07 Πολυτροπικές συνδέσεις μεταφορών	ΕΤΠΑ	3	3 ii	192.732.570	<p>Ολοκλήρωση / αναβάθμιση συνδέσεων του οδικού και σιδηροδρομικού ΔΕΔ-Μ με επιλεγμένα λιμάνια, και αεροδρόμια της ηπειρωτικής χώρας.</p> <p><i>Παρεμβάσεις σε συνέργεια με το CEF II</i></p>
08 Συνδεσιμότητα και προσβασιμότητα των νησιών	ΕΤΠΑ	3	3 ii	181.000.000	<ul style="list-style-type: none"> Αναβάθμιση των υποδομών σε επιλεγμένα λιμάνια, κυρίως εκτός ΔΕΔ-Μ, για τη διασφάλιση της συνδεσιμότητας των νησιών. <p><i>(Παρεμβάσεις σε συνέργεια με ΠΕΠ)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση των άγονων ακτοπλοϊκών συνδέσεων, μέσω συμβάσεων ανάθεσης δημόσιας υπηρεσίας με χρήση «καθαρών» σκαφών
09 Συστήματα Ασφάλειας ναυσιπλοΐας / αεροναυτιλίας	Ταμείο Συνοχής	3	3 i	88.907.042	<p>Παρεμβάσεις που εξυπηρετούν όλη την επικράτεια:</p> <ul style="list-style-type: none"> Εγκατάσταση ή βελτίωση συστημάτων διαχείρισης της θαλάσσιας κυκλοφορίας και συστημάτων / μέσων έρευνας και διάσωσης. Συμμόρφωση λιμένων με διεθνείς συμβάσεις /πρότυπα ασφάλειας. Αξιοποίηση συστημάτων ΤΠΕ στην εφαρμοζόμενη λιμενική πολιτική. Προμήθεια/ εγκατάσταση σύγχρονων συστημάτων διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας και επικοινωνιακών συστημάτων για ικανοποίηση των απαιτήσεων του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Ουρανού. <p><i>Παρεμβάσεις σε συνέργεια με CEF II</i></p>
10 Τεχνική Βοήθεια Τ. Σ.	Ταμείο Συνοχής			19.205.149	<p>Δράσεις Τεχνικής Βοήθειας για :</p> <ul style="list-style-type: none"> την υποστήριξη των δικαιούχων την επικοινωνία και προβολή του Προγράμματος
11 Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ	ΕΤΠΑ			4.355.525	<p>Δράσεις Τεχνικής Βοήθειας για την υποστήριξη της Διαχειριστικής Αρχής και των Επιτελικών Αρχών των ΥΠΥΜΕ και ΥΝΑΝΠ.</p>
ΣΥΝΟΛΟ Διαθέσιμων Πόρων				2.224.091.289	

5.1 «Πράσινες» Μεταφορές – πόροι

- ✓ **757,9 εκ. €** για **Βιώσιμες αστικές μεταφορές**, που περιλαμβάνουν νέες γραμμές ΜΕΤΡΟ, ηλεκτρικά λεωφορεία, αναβάθμιση συστήματος οδικών αστικών μεταφορών (σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και άλλες περιφερειακές πόλεις).
- ✓ **484,5 εκ. €** για **Σιδηροδρομικά έργα** ολοκλήρωσης σιδηροδρομικού ΠΑΘΕ/Π, ανάπτυξης προαστιακού σιδηροδρόμου σε σημαντικά αστικά κέντρα, πολυτροπικών συνδέσεων με λιμάνια και αεροδρόμια.
- ✓ **181,0 εκ. €** για ανάπτυξη / βελτίωση **νησιωτικών λιμενικών υποδομών** και **ανάπτυξη «πράσινου» συστήματος θαλάσσιων συγκοινωνιών** για την βελτίωση της προσβασιμότητας.

5.2 «Πράσινες» Μεταφορές - επιδιώξεις

- ✓ Προμήθεια 650 νέων Ηλεκτρικών Λεωφορείων σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη,
- ✓ Κατασκευή 3 νέων / επεκτάσεων Γραμμών ΜΕΤΡΟ, 21,4 χλμ. (συνολικά) σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη
- ✓ Αναβάθμιση 166 χλμ Προαστιακού Σιδηρόδρομου σε περιφερειακές πόλεις
- ✓ Ολοκλήρωση ανάπτυξης συστημάτων ERTMS σε 451,4 χλμ του κεντρικού σιδηροδρομικού δικτύου,
- ✓ Σιδηροδρομικές πολυτροπικές συνδέσεις με λιμένα Λαυρίου, 6ο Προβλήτα λιμένα Θεσ/κης, λιμένα Βόλου και Αεροδρόμιο Αλεξανδρούπολης
- ✓ Παρεμβάσεις υποδομών σε 33 Λιμάνια σε νησιωτικές Περιφέρειες

6.1 Άλλες Παρεμβάσεις - πόροι

- ✓ **612,7 εκ. €** για **Οδικά έργα** σε σημαντικούς άξονες της χώρας συμπεριλαμβανομένων διασυνοριακών και πολυτροπικών συνδέσεων
- ✓ **75,5 εκ. €** για κρίσιμες άυλες δράσεις πανελλαδικής εμβέλειας **Οδικής Ασφάλειας** και στοχευμένες παρεμβάσεις σε οδικές υποδομές της Περιφέρειας Αττικής
- ✓ **88,9 εκ. €** για έργα **ασφάλειας ναυσιπλοΐας και αεροναυτιλίας**.

6.2 Άλλες Παρεμβάσεις - επιδιώξεις

- ✓ Κατασκευή νέων αυτοκινητόδρομων σε νησιωτικές Περιφέρειες:
 - ✚ Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης (ΒΟΑΚ) 158 χλμ, και
 - ✚ Παράκαμψη Χαλκίδας – Ψαχνών, 24.5 χλμ
- ✓ Οδικές πολυτροπικές συνδέσεις με 6ο προβλήτα λιμένα Θεσσαλονίκης και λιμένα Αλεξανδρούπολης,

Σύνοψη Προγράμματος «ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ» 2021-2027

- ✓ Στο πλαίσιο του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου για την Οδική ασφάλεια προγραμματίζονται:
 - Άυλες δράσεις Οδικής Ασφάλειας πανελλαδικής εμβέλειας, όπως Εθνικό Παρατηρητήριο Οδικής Ασφάλειας, Εθνική Επικοινωνιακή Πολιτική Οδικής ασφάλειας, Διαχείριση Συστήματος Παραβάσεων, και
 - Παρεμβάσεις βελτίωσης οδικής υποδομής σε τμήματα με έντονο κυκλοφοριακό φόρτο ή/και φτωχά γεωμετρικά χαρακτηριστικά, όπως η Λ. Κηφισού.
- ✓ Επέκταση, Αναβάθμιση και Εκσυγχρονισμός του Εθνικού Συστήματος Θαλάσσιας Κυκλοφορίας VTMIS
- ✓ Ανάπτυξη 5 νέων συστημάτων ασφάλειας ναυσιπλοΐας και προμήθεια 5 πλωτών μέσων έρευνας και διάσωσης,
- ✓ Επέκταση / αναβάθμιση συστημάτων αεροναυτιλίας

7. Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Το τομεακό Πρόγραμμα "ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ" αποτελεί ένα από τα βασικά μέσα συγχρηματοδότησης έργων κατά την ΠΠ 2021-2027 για τις επιδιωκόμενες βελτιώσεις στο σύστημα Μεταφορών της χώρας, με στόχο (α) την εφαρμογή του ΕΣΣΜ και (β) τη συμβολή στην μετατροπή της Ελλάδας σε μια σύγχρονη, αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων και ανταγωνιστική οικονομία, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (Green Deal) για τα Κ-Μ της ΕΕ.

Επομένως, οι παρεμβάσεις του Προγράμματος συμβάλλουν άμεσα ή έμμεσα, σε συνέργεια με τις αντίστοιχες επενδύσεις του CEF2 και του ΤΑΑ, στα εξής :

- ✓ σταδιακή μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που σχετίζονται με τις μεταφορές (έως 55% έως το 2030),
- ✓ μετάβαση σε μία πιο πράσινη κινητικότητα που θα προσφέρει πράσινες, προσβάσιμες μεταφορές ακόμα και σε απομακρυσμένες περιοχές,
- ✓ αξιοποίηση της ηλεκτροκίνησης και σταδιακή υιοθέτηση εναλλακτικών μη ορυκτών καυσίμων στις μεταφορές,
- ✓ βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς και της ελκυστικότητάς της χώρας για νέες επενδύσεις λόγω περαιτέρω ανάπτυξης ενός ασφαλούς και καλύτερα διασυνδεδεμένου ΔΕΔ-Μ,
- ✓ δημιουργία θέσεων εργασίας και ανάπτυξης λόγω των ευκαιριών που θα δίνονται για επενδύσεις,
- ✓ άρση της απομόνωσης, ιδιαίτερα σε νησιωτικές Περιφέρειες.
- ✓ συμβολή στην μείωση των θανάτων / βαριά τραυματιών κατά 50% έως το 2030, με την υλοποίηση στοχευμένων δράσεων του Εθνικού στρατηγικού Σχεδίου Οδικής ασφάλειας.